

Súd: Okresný súd Bratislava I
Spisová značka: 4C/55/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1114208141
Dátum vydania rozhodnutia: 05. 10. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Adela Unčovská
ECLI: ECLI:SK:OSBA1:2015:1114208141.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Bratislava I v konaní pred sudcom Mgr. Adelou Unčovskou v právnej veci navrhovateľa: X. C., I. A. XX/XXXX, XXX XX G. - Š., Č. X., zastúpený: JUDr. Lubomír Müller, euroadvokát, so sídlom Symfonická 1496/9, 158 00 Praha 5, Česká republika proti odporcovi: Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti SR, Župné nám. 13, 813 11 Bratislava, o náhradu nemateriálnej ujmy, takto

rozhodol:

Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľovi 1 000,- Eur a nahradiť mu trovy konania vo výške 367,95 Eur na účet právneho zástupcu navrhovateľa v Č. K. Z. Z. - centrum Černý most č. XXXXXXXXXX/XXXX S.: T., U.: T., to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

odôvodnenie:

Návrhom doručeným súdu dňa 18.03.2014 sa navrhovateľ domáhal voči odporcovi zaplataenia náhrady nemateriálnej ujmy vo výške 1 000,- Eur z dôvodu nezákonného väznenia.

Navrhovateľ svoj návrh odôvodnil tým, že rozsudkom Vojenského obvodového súdu Prešov zo dňa 08.07.1982, sp.zn. T 84/82 bol uznaný vinným zo spáchania trestného činu nenastúpenia služby v ozbrojených silách a odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 22 mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 3 rokov. Uznesením Okresného súdu Prešov zo dňa 12.04.2013, č.k. 1Nt 6/2013-112 bol uvedený rozsudok zrušený, rovnako ako všetky ďalšie obsahovo nadväzujúce rozhodnutia. Následným uznesením Okresného súdu Prešov zo dňa 25.06.2013, č.k. 2Tv 2/2013-120 bolo trestné stíhanie navrhovateľa zastavené, pretože žalovaný skutok nie je trestným činom. Navrhovateľ požiadal odporcu o odškodnenie, okrem iného aj v položke náhrady nemateriálnej ujmy, a to vo výške 1 000,- Eur za vykonanú väzbu od 02.06.1982 do 01.07.1982. Odporca žiadosti navrhovateľa čiastočne vyhovel, náhradu nemateriálnej ujmy mu však nepriznal. V návrhu poukázal na to, že sa nedomáha náhrady nemateriálnej ujmy na základe špeciálneho ustanovenia § 23 ods. 1 zákona č. 119/1990 Zb., ale na základe výsledkov konania vedeného podľa všeobecných predpisov pre trestné konanie. Zároveň upozornil, že nie je správny výklad uvedeného ustanovenia, podľa ktorého náhradu nemateriálnej ujmy nemožno priznať, nakoľko ustanovenie predkladá iba demonštratívny výpočet položiek. Zadostučinenie je možné priznať i na základe priamej aplikácie čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Počas konania argumentoval aj tým, že nárok vychádza aj z čl. 9 ods. 5 a čl. 14 ods. 6 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

Odporca sa k návrhu vyjadril písomným podaním doručeným súdu dňa 30.04.2014, v ktorom uviedol, že nie je daný právny titul pre priznanie nemateriálnej ujmy podľa zákona č. 119/1990 Zb., ani podľa zákona č. 58/1969 Zb., poukazujúc v tejto súvislosti na čl. 46 ods. 3 Ústavy SR a čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd zavedené zákonom č. 23/1991 Zb. s tým, že ani na základe uvedených predpisov a ani na základe čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nie je daný právny titul pre priznanie nemajetkovej ujmy. Aj pre súdy v danom prípade platí príkaz upravený v čl. 2 ods. 2 Ústavy

SR, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu, ktorý ustanoví zákon. Ústava SR, Listina základných práv a slobôd, prípadne Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd vo svojich článkoch, upravujúcich právo na náhradu škody, priamo právo na náhradu nemateriálnej ujmy v súvislosti s nezákonnými rozhodnutiami orgánu štátu nepriznávajú, ale odkazujú v podrobnostiach na vnútroštátne zákony, resp. možnosť toto právo uplatniť pred nezávislými súdmi.

Súd vykonal dokazovanie listinnými dôkazmi - uznesenie Okresného súdu Prešov, č.k. 1Nt 6/2013-112 zo dňa 12.04.2013, uznesenie Okresného súdu Prešov, č.k. 2Tv 2/13-120 zo dňa 25.06.2013, žiadosť navrhovateľa zo dňa 23.09.2013, rozhodnutie MS SR o odškodnení zo dňa 24.01.2014, písomným vyjadrením navrhovateľa, na základe ktorých ustálil nasledovný skutkový stav:

Uznesením Okresného súdu Prešov, č.k. 1Nt 6/2013-112 zo dňa 12.04.2013 bola povolená obnova konania v trestnej veci navrhovateľa, ktoré bol skončené právoplatným rozsudkom Vojenského obvodového súdu Prešov, sp.zn. T 84/1982 zo dňa 08.07.1982. Zároveň bol zrušený výrok o vine a treste v uvedenom rozsudku, ako aj všetky ďalšie výroky, ktoré majú vo výroku o vine svoj podklad.

Uznesením Okresného súdu Prešov, č.k. 2Tv 2/13-120 zo dňa 25.06.2013 bolo zastavené trestné stíhanie navrhovateľa ako obžalovaného pre trestný čin nenastúpenia služby v ozbrojených silách podľa § 269 ods. 1 Trestného zákona, pretože tento skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci.

Navrhovateľ listom zo dňa 23.09.2013 požiadal Ministerstvo spravodlivosti SR o odškodnenie náhrady mzdy, nákladov väzby, nákladov pôvodného trestného konania, nákladov obhajoby v pôvodnom konaní, nákladov právneho zastúpenia v konaní o povolenie obnovy konania a nemateriálnej ujmy vo výške 1 000,- Eur.

Ministerstvo spravodlivosti SR rozhodnutím zo dňa 24.01.2014, č. 42962/2013-1531/17 priznalo navrhovateľovi odškodnenie v sume 919,39 Eur ako náhradu za stratu na zárobku, náhradu trov trestného konania, náhradu nákladov väzby, náhradu nákladov právneho zastúpenia a náhradu cestovných nákladov. V časti o náhradu nemajetkovej ujmy žiadosti nevyhovelo.

Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii účelom zákona je zrušiť odsudzujúce súdne rozhodnutia za činy, ktoré v rozpore s princípmi demokratickej spoločnosti rešpektujúcej občianske politické práva a slobody zaručené ústavou a vyjadrené v medzinárodných dokumentoch a medzinárodných právnych normách zákon označoval za trestné, umožniť rýchle preskúmanie prípadov osôb takto protiprávne odsúdených v dôsledku porušovania zákonnosti na úseku trestného konania, odstrániť neprimerané tvrdosti v používaní represie, zabezpečiť neprávom odsúdeným osobám spoločenskú rehabilitáciu a primerané hmotné odškodnenie a umožniť zo zistených nezákonností vyvodiť dôsledky proti osobám, ktoré platné zákony vedome alebo hrubo porušovali.

Podľa § 1 ods. 2 cit. zákona činy, ktoré smerovali k uplatneniu práv a slobôd občanov zaručených ústavou a vyhlásených vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a v nadväzujúcich medzinárodných paktach o občianskych a politických právach, boli česko-slovenskými trestnými zákonmi vyhlásené za trestné v rozpore s medzinárodným právom a medzinárodnému právu odporovalo aj ich trestné stíhanie a trestanie.

Podľa § 23 ods. 1 cit. zákona nárok na odškodnenie zahŕňa najmä:

- a) náhradu za stratu na zárobku za každý mesiac za väzbu a výkon trestu odňatia slobody vo výške 83 eur, pokiaľ poškodený nepožiada, aby sa mu namiesto tejto náhrady poskytla náhrada za stratu na zárobku počas väzby a výkonu trestu odňatia slobody podľa všeobecných predpisov,
- b) náhradu škody na zdraví, ku ktorej došlo v súvislosti s väzbou alebo výkonom trestu odňatia slobody, pokiaľ táto náhrada nepatrí podľa iných predpisov,
- c) náhradu trov trestného konania vo výške 6,70 eura, výkonu väzby vo výške 20 eur za každý mesiac väzby a výkonu trestu odňatia slobody vo výške 5 eur za každý mesiac výkonu trestu, pokiaľ poškodený nepožiada, aby mu bola namiesto týchto náhrad poskytnutá náhrada skutočne zaplatených trov,
- d) náhradu zaplatených trov obhajoby v pôvodnom trestnom konaní,

e) náhradu zaplateného peňažného trestu alebo úhrnu vykonaných zrážok z odmeny za prácu pri výkone trestu nápravného opatrenia.

Podľa § 23 ods. 2 cit. zákona osobitný zákon upraví podmienky uplatňovania nárokov vyplývajúcich zo zrušených výrokov o treste prepadnutia majetku, prepadnutia veci alebo zhabania veci, ako aj spôsob náhrady a rozsah týchto nárokov.

Podľa § 23 ods. 3 cit. zákona odškodnenie v plnom rozsahu sa poskytuje len vtedy, ak bolo odsudzujúce súdne rozhodnutie úplne zrušené podľa druhého alebo piateho oddielu alebo také rozhodnutie bolo úplne zrušené podľa tretieho oddielu a poškodený bol oslobodený spod obžaloby. Ak dôjde len k čiastočnej zmene odsudzujúceho súdneho rozhodnutia, poskytne sa odškodnenie len so zreteľom na rozdiel medzi trestami vykonanými na základe pôvodného rozsudku a ustanovenými primeranými trestami alebo novouloženými trestami.

Podľa § 23 ods. 4 cit. zákona pre spôsob a rozsah náhrady za stratu na zárobku a náhrady škody na zdraví platia ustanovenia Občianskeho zákonníka;

a) priemerným zárobkom pred poškodením sa rozumie priemerný zárobok v čase pred začatím trestného stíhania,

b) náhrada za stratu na zárobku počas väzby a výkonu trestu odňatia slobody nesmie presiahnuť sumu 995,90 eura za 1 rok.

Podľa § 23 ods. 5 cit. zákona náhrada sa vypláca v hotovosti alebo sa na žiadosť oprávnenej osoby prevedie na ňou uvedený účet v banke alebo v pobočke zahraničnej banky, ktorá má sídlo v Slovenskej republike.

Podľa § 24 ods. 1 cit. zákona pri uplatňovaní nárokov podľa § 23, 26 a 27 sa postupuje podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

Podľa § 24 ods. 2 cit. zákona nárok treba uplatniť na súde v lehote troch rokov od právoplatnosti oslobodzujúceho rozhodnutia alebo rozhodnutia odsudzujúceho na miernejší trest alebo rozhodnutia, ktorým sa trestné stíhanie zastavilo; inak nárok zaniká. Počas predchádzajúceho prerokúvania nároku podľa § 9 zákona č. 58/1969 Zb., najviac však šesť mesiacov táto lehota pre uplatnenie nároku neplynie.

Podľa § 27 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, zodpovednosť za škodu podľa tohto zákona sa vzťahuje na škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona a na škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona (od 1.7.2004).

Podľa § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona a za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, sa spravuje doterajšími predpismi (zákon č. 58/1969 Zb).

Podľa § 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, štát zodpovedá za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktoré v občianskom súdnom konaní a v konaní pred štátnym notárstvom, v správnom konaní, ako aj v konaní pred miestnym ľudovým súdom, a ďalej v trestnom konaní, pokiaľ nejde o rozhodnutie o väzbe alebo treste, vydal štátny orgán alebo orgán štátnej organizácie (ďalej len "štátny orgán"). Štát zodpovedá taktiež za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu spoločenskej organizácie vydaným pri plnení úloh štátneho orgánu, ktoré na túto organizáciu prešli. Tejto zodpovednosti sa nemožno zbaviť.

Podľa § 2 zákona č. 58/1969 Zb., právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím majú tí, ktorí sú účastníkmi konania a boli poškodení nezákonným rozhodnutím vydaným v tomto konaní.

Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., ak nejde o prípady hodné osobitného zreteľa, možno nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím priznať len vtedy, ak účastník využil možnosť podať proti nezákonnému rozhodnutiu odvolanie, rozklad, námietky, odpor alebo sťažnosť.

Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., nárok na náhradu škody nemožno uplatniť, dokiaľ právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, pre nezákonnosť nezrušil príslušný orgán. Rozhodnutím tohto orgánu je súd rozhodujúci o náhrade škody viazaný.

Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má voči štátu ten, na kom bola väzba vykonaná, ak bolo proti nemu trestné stíhanie zastavené alebo ak bol spod obžaloby oslobodený.

Podľa § 5 ods. 2 zákona č. 58/1969 Zb., právo na náhradu škody nemá ten,

- a) kto si väzbu zaviniť sám, najmä tým, že pokusom o útek alebo iným svojím konaním dal príčinu pre obavy, ktoré boli dôvodom väzby alebo jej predĺženia,
- b) kto bol spod obžaloby oslobodený alebo proti komu bolo trestné stíhanie zastavené len preto, že nie je za spáchaný trestný čin trestne zodpovedný alebo že mu bola udelená milosť alebo že trestný čin bol amnestovaný.

Podľa § 6 ods. 3 zákona č. 58/1969 Zb. právo na náhradu škody podľa predchádzajúcich odsekov nemá ten,

- a) kto si privodil svoje odsúdenie úmyselne alebo
- b) proti komu bolo neskoršie trestné stíhanie zastavené len preto, že mu bola udelená milosť alebo že po právoplatnosti pôvodného rozsudku bola udelená amnestia vzťahujúca sa na čin, za ktorý bol pôvodný trest uložený.

Podľa § 10 zákona č. 58/1969 Zb., ak ústredný orgán neuspokojí nárok poškodeného do šiestich mesiacov odo dňa podania žiadosti, môže sa poškodený domáhať priznania nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde.

V danom prípade súd posudzoval nárok navrhovateľa ako náhradu za nemajetkovú ujmu vzniknutú v dôsledku vykonania väzby na navrhovateľovi v celkovej dĺžke 30 dní, v rámci trestného konania, ktoré bolo ukončené na základe právoplatného rozhodnutia súdu, pričom v dôsledku obnovy konania boli výroky o vine a treste zrušené a následne trestné stíhanie vedené proti navrhovateľovi bolo zastavené. Na základe uvedeného je možné konštatovať, že rozhodnutie Vojenského obvodového súdu Prešov, sp.zn. 4T 194/87 zo dňa 08.12.1987, spĺňa charakter nezákonného rozhodnutia v zmysle § 6 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., pričom nárok na náhradu škody je v zmysle § 6 ods. 3 cit. zákona vylúčený, čo však nie je prípad navrhovateľa.

Navrhovateľovi na základe uvedeného vznikol nárok na odškodnenie, a to na základe zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii (primerané hmotné odškodnenie). Uvedené hmotné odškodnenie pritom zákon stanovil vo forme náhrady za stratu na zárobku, náhrady škody na zdraví, náhrady trov trestného konania, náhrady zaplatených trov obhajoby v pôvodnom trestnom konaní a náhrady zaplateného peňažného trestu alebo úhrnu vykonaných zrážok z odmeny za prácu pri výkone trestu nápravného opatrenia. Navrhovateľovi bola na základe uplatneného nároku vyplývajúce z uvedeného právneho predpisu priznaná náhrada materiálnej škody vo výške 919,39 Eur ako náhrada za stratu na zárobku, náhradu trov trestného konania, náhradu nákladov väzby, náhradu nákladov právneho zastúpenia a náhradu cestovných nákladov. V ostatnej časti žiadosti o náhradu nemajetkovej ujmy nebolo vyhovené.

Odporca argumentoval tým, že zákon č. 119/1990 Zb. navrhovateľom navrhované odškodnenie nemajetkovej ujmy žiadnym spôsobom neupravuje, resp. nepriznáva poškodeným osobám a tento nárok nevyplýva ani z Ústavy SR, Listiny základných práv a slobôd, prípadne Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Súd pri posúdení nároku navrhovateľa dospel k nasledovnému právnomu záveru. Zákon č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii je špeciálnou úpravou vo vzťahu k zákonu č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (príp.

aj k zákonu č. 513/2004 Zb.), nakoľko osobitne upravuje prípady poškodených osôb v súvislosti so zrušenými odsudzujúcimi súdnymi rozhodnutiami za činy, ktoré v rozpore s princípmi demokratickej spoločnosti zákon označoval za trestné, umožniť rýchle preskúmanie prípadov týchto osôb, odstrániť neprimerané tvrdosti v používaní represie, zabezpečiť neprávom odsúdeným osobám spoločenskú rehabilitáciu a primerané hmotné odškodnenie a umožniť zo zistených nezákonností vyvodiť dôsledky proti osobám, ktoré platné zákony vedome alebo hrubo porušovali. Pri uplatňovaní nárokov na odškodnenie týchto osôb pritom zákon odkazuje na postup podľa zákona č. 58/1969 Zb. Ani jeden z uvedených predpisov neumožňoval poškodeným osobám domáhať sa náhrady nemajetkovej ujmy v súvislosti s nezákonnými rozhodnutiami alebo nesprávnym úradným postupom. Ustálená judikatúra v súlade s ústavnokonformným a eurokonformným výkladom však pripúšťa právo poškodenej osoby na náhradu nemajetkovej ujmy, hoci jeho nárok je posudzovaný podľa predpisu, ktorý výslovne takýto nárok nepriznáva (zákon č. 58/1969 Zb.). Súd vychádzajúc z uvedeného názoru dospel k záveru, že tak ako osoby poškodené vadným pozbavením osobnej slobody uplatňujúce si nárok podľa zákona č. 58/1969 Zb., aj osoby uplatňujúce si nárok vzniknutý v zmysle zákona č. 119/1990 Zb. majú právo domáhať sa náhrady nemajetkovej ujmy, pričom analogicky uplatňoval právny názor vo veci nemajetkovej ujmy, ktorý je uvedený nižšie.

Súd má za to, že na danú vec treba aplikovať aj príslušné články Ústavy SR o ľudských právach a základných slobodách, ktoré sú súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky ako aj príslušné ustanovenia Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

Podľa článku 17 ods. 2 Ústavy SR, nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa článku 46 ods. 3 Ústavy SR, každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Podľa článku 5 ods. 1 a ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

- a) zákonné uväznenie po odsúdení príslušným súdom;
- b) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie osoby preto, že sa nepodrobila rozhodnutiu vydanému súdom podľa zákona, alebo preto, aby sa zaručilo splnenie povinnosti ustanovenej zákonom;
- c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní;
- d) iné pozbavenie slobody maloletého na základe zákonného rozhodnutia na účely výchovného dohľadu alebo jeho zákonné pozbavenie slobody na účely jeho predvedenia pred príslušný orgán;
- e) zákonné držanie osôb, aby sa zabránilo šíreniu nákazlivej choroby, alebo duševne chorých osôb, alkoholikov, narkomanov alebo tulákov;
- f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie, alebo osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie.

Každý, kto bol obeťou zatknutia alebo zadržania v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie.

Podľa čl. 9 ods. 5 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (zverejnený v Zbierke zákonov vyhláškou č. 120/1976 Zb.) každý, kto sa stal obeťou nezákonného zatknutia alebo väzby, má vymáhateľné právo na náhradu (dňom 23. marca 1976 nadobudol platnosť pre Československú socialistickú republiku).

Súd v danej veci vychádzal aj z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31.5.2007 sp. zn. 4 Cdo 177/2005 v zmysle ktorého "nárok na náhradu nemajetkovej ujmy treba posudzovať aj v súvislosti s článkom 5 ods. 1 a ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, i keď nárok na odškodnenie väzby vznikol podľa ustanovenia §5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.". Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že "podstatnou otázkou pre rozhodnutie o uplatnenom nároku bola otázka, či v súvislosti so zodpovednosťou štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe

podľa § 5 zákona č. 58/1969 Zb. možno priznať nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vyvolanej vo sfére osobnostných práv tohto, na kom bola väzba vykonaná. Trestné stíhanie a v rámci neho i prípadný výkon väzby predstavujú vážny zásah do osobnej slobody jednotlivca a vyvolávajú i ďalšie negatívne dopady na jeho osobný život a životný osud. Zasahujú do súkromného života jednotlivca, do jeho cti a dobrej povesti, preto sú spôsobilé, okrem porušenia práva na osobnú slobodu garantovaného čl. 17 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, obmedziť, či porušiť aj jeho právo na rešpektovanie a ochranu súkromného a rodinného života, dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti tak, ako to zaručuje čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky. Je teda nepochybné, že trestné stíhanie, výkon väzby, prípadne výkon uloženého trestu, ktoré boli realizované v rozpore so zákonom, resp. ústavným poriadkom, sú spôsobilé vyvolať vedľa vzniku materiálnej škody aj vznik nemateriálnej ujmy vo sfére osobnostných práv. Medzi prípady vadného pozbavenia osobnej slobody patria aj prípady, v ktorých sú splnené podmienky zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe podľa § 5 zákona č. 58/1969 Zb. Tento záver vyplýva už len z toho, že zákon aj tieto prípady pozbavenia osobnej slobody (napriek inak zákonnému rozhodnutiu o väzbe) sankcionuje zodpovednosťou štátu za škodu, ktorá nastala v príčinnej súvislosti s väzbou. V zmysle článku 5 ods. 1 a 5 Dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť a každý, kto bol obeťou zatknutia alebo zadržania v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie. Podmienkou práva na odškodnenie je porušenie niektorého ustanovenia článku 5 ods. 1 až 4 Dohovoru, alebo že pozbavenie osobnej slobody je v rozpore s vnútroštátnym právom. Predpokladom nároku je vznik škody v príčinnej súvislosti s namietaným porušením článku 5. Podľa Judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa pod škodu v zmysle článku 5 ods. 5 Dohovoru rozumie ako škoda materiálna, tak nemateriálna. Ustanovenie § 5 zákona č. 58/1969 Zb. zakladá zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe, uväznenie alebo iné pozbavenie slobody. Subjektmi tejto zodpovednosti sú štát na jednej strane a na druhej strane ten, na kom bola väzba (uväznenie) vykonaná. Podmienkami tejto zodpovednosti sú rozhodnutie o väzbe (o treste odňatia slobody), škoda a príčinná súvislosť medzi nimi. Predpokladom zodpovednosti je skutočnosť, že voči tomu, na kom bola väzba (trest odňatia slobody) vykonaná, bolo trestné stíhanie zastavené, alebo bol oslobodený spod obžaloby".

Súd ďalej vychádzal z právneho názoru, že výklad zákona č. 58/1969 Zb a teda aj zákona č. 119/1990 Zb. je potrebné smerovať tak, aby bol tento bol konformný s Ústavou SR a teda, že pod pojmom náhrada škody treba rozumieť aj škodu vo forme nemajetkovej ujmy. Nepripustením možnosti odškodnenia nemajetkovej ujmy, ktorá vznikla nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia a vzatí do väzby podľa zákona č. 58/1969 Zb., by došlo k situácii, že by poškodené osoby, ktorým škoda vznikla z tohto dôvodu pred účinnosťou zákona č. 514/2003 Z.z., boli oproti osobám, ktorým škoda vznikla z toho istého dôvodu, avšak už za účinnosti zákona č. 514/2003 Z.z. (ktorý náhradu nemajetkovej ujmy už upravuje), znevýhodnené a nedošlo by u nich k odškodneniu nemajetkovej ujmy, ktorá im preukázateľne vznikla.

Ak odporca argumentoval rozhodnutím Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Kopecký v. Slovenská republika zo dňa 28.09.2004, súd konštatuje, že nárok navrhovateľa je potrebné posudzovať aj podľa čl. 9 ods. 5 a čl. 14 ods. 6 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, ktorý bol účinný pre ČSSR od roku 1976, teda v čase odsúdenia a väzby navrhovateľa.

Vzhľadom na uvedené mal súd za to, že je daný právny nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za nezákonné rozhodnutie, na základe ktorého bol vo väzbe.

Súd má ďalej za to, že v prípade uplatňovania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je potrebné v konaní preukázať závažnosť ujmy a závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote, príp. v spoločenskom uplatnení, príp. ďalších skutočností, a to predovšetkým z dôvodu ustálenia výšky takejto peňažnej náhrady. Súd môže peňažné zadostučinenie priznať iba v prípade, ak dospeje k záveru, že v konkrétnom prípade došlo ku skutočnému závažnému následku na poškodenom a tento zásah má značnú intenzitu, pričom dôkazné bremeno je na navrhovateľovi.

Súd po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že navrhovateľ v uvedenom smere preukázal závažnosť ujmy ako aj následkov, ktoré vznikli navrhovateľovi ako poškodenému. Hoci samotná skutočnosť, že na navrhovateľovi bola vykonaná väzba, znamenala intenzívny zásah do života navrhovateľa, podstatnú mieru zásahu predstavovala aj hrozba, že navrhovateľ bude naďalej opakovane odsúdený (rozsudok Vojenského obvodového súdu Prešov, sp.zn. T 84/1982 zo dňa 08.07.1982 bol v poradí druhý, ktorým bol navrhovateľ odsúdený za rovnaký trestný čin s vykonaným trestom odňatia slobody v trvaní 15 mesiacov), pričom bolo možné dôvodne predpokladať, že opakované odsúdenie

za rovnaký trestný čin bude trvať až do skončenia brannej povinnosti navrhovateľa. Ako vyplynulo z písomnej výpovede navrhovateľa, odňatie slobody vážnym spôsobom ovplyvnilo jeho psychický stav a aj vzhľadom na jeho vek (23 rokov) to bola traumatizujúca skúsenosť, nakoľko bol pod veľkým psychickým tlakom aj vzhľadom na zdravotné problémy, ktoré mal už v čase vzatia do väzby a ktoré sa zhoršovali až po súčasnosť, kedy je odkázaný na pomoc iných. Konanie navrhovateľa (nenastúpenie služby v ozbrojených silách), ktoré vyplynulo z jeho náboženského presvedčenia, viedlo k jeho dvojnásobnému odsúdeniu, pričom mu hrozilo, že aj napriek zdravotným problémom bude stále povolávaný na vojenskú službu až do skončenia brannej povinnosti. Zároveň bolo väznenie zásahom do jeho rodinného života, keď musel odložiť plánovanú svadbu z dôvodu jeho vzatia do väzby.

V posudzovanom prípade ujmu, ktorá navrhovateľovi vznikla v dôsledku výkonu trestu odňatia slobody a výkonu väzby, a s tým spojené traumatizujúce pocity, ktoré navrhovateľ prežil, s priamym dopadom na jeho rodinný život, možno odstrániť iba priznaním nemajetkovej ujmy. V danom prípade má súd za to, že sú splnené predpoklady pre priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch, nakoľko následky boli takej intenzity a závažnosti, že sa nejaví za postačujúce poskytnutie iného zadosťučinenia.

K určení výšky nemajetkovej ujmy súd dospel voľnou úvahou, pričom zároveň prihliadol na ustanovenie § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z.

Z vykonaného dokazovania súd dospel k záveru, že v konaní bolo preukázané, že došlo k zásahu do osobnostných práv navrhovateľa, ktorý mal dôsledok v negatívnom dopade na jeho súkromný život, v psychických útrapách, a to v takej výške, ktorú súd považoval za adekvátnu následkom spôsobeným nezákonným rozhodnutím so zreteľom na všetky skutočnosti a okolnosti, ktoré vyšli v konaní najavo.

O trovách konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, a priznal navrhovateľovi ako plne úspešnému účastníkovi konania náhradu trov konania voči odporcovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Náhrada trov konania spočíva v trovách právneho zastúpenia navrhovateľa vo výške 347,95 Eur a súdneho poplatku vo výške 20,- Eur. Pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len "vyhláška") vychádzal súd z priznanej sumy 1 000,- Eur, potom za jeden úkon právnej služby á 61,41 Eur. V danej veci vykonal právny zástupca navrhovateľa 5 úkonov právnej služby, a to prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom (§ 14 ods. 1 písm. a) vyhlášky), 2 × písomné podanie na súd -návrh na začatie konania, stanovisko zo dňa 31.07.2014 (§ 14 ods. 1 písm. b) vyhlášky), zastúpenie na pojednávaní dňa 22.06.2015 a 05.10.2015 (§ 14 ods. 1 písm. c) vyhlášky), za ktoré mu patrí režijný paušál 3 ×8,04 Eur, 2x 8,39 Eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote do 15 dní od jeho doručenia na Okresný súd Bratislava I, písomne, v dvoch vyhotoveniach.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach podľa § 42 ods. 3 O. s. p. uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha. Odvolanie proti rozsudku možno odôvodniť len dôvodmi uvedenými v § 205, ods. 2 O. s. p. Podľa § 205 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

V prípade, že účastník svoju povinnosť uloženú týmto rozhodnutím po nadobudnutí právoplatnosti nesplní dobrovoľne, môže byť podaný návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.